

主的門徒

加略人猶大

——變成叛徒的人

作者◎William Barclay

台譯◎陳惠雅

(III)

假使有人自起頭就想欲kā猶大畫做惡霸，he tō m̄ tiòh。講來奇怪，次經內kiông-beh chhōe無關係猶大ê資料，kan-na《救主童年ê阿拉伯福音書》(The Arabic Gospel of the Infancy)寫講猶大自細漢tō成做魔鬼ê工具：耶穌kah猶大ti細漢時相拄，猶大罵耶穌koh想beh kā拍，耶穌tō ùi伊身上趕出一隻親像烏狗ê魔鬼。Ùi這個故事，咱thang得tiòh一个結論：猶大ê外表kah其他使徒無啥無全，若無，門徒知影伊是這款人，絕對bōe kā管錢ê任務交伊，mā會採取快速koh激烈ê行動來保護in ê主。事實是，伊做司庫管錢，表示伊hō人信任。約翰講伊是一个賊(約翰福音12章6節)，m̄-koh咱ài知影，約翰是ti代誌發生70年了後才寫ê，伊tiaⁿ-tiòh已經看出代誌發生彼當陣無法度看出ê意義。

佇遮，檢采咱thang看出猶大背叛耶穌ê緣由。無任何使徒知影猶大心內ê拍算，耶穌ti飼飽5000人ê代誌了後tō看透猶大ê心，親像莫爾頓(W. F. Moulton)講ê：「叛逆ê心puh穎」(6章70、71節)。耶穌自頭到尾lóng看出猶大leh假仙。佇猶大感覺家已無法度koh面對這款眼光ê時陣，伊tō決定beh kā看透伊內心ê耶穌除掉。

咱koh thang探討猶大ê名「加略人」kap伊ê行為有啥關係。「加略人」(Iscariot) siōng有可能是「加略這所在ê人」。希伯來文ish ê意思是查埔人，Kerioths是地號名。舊約有兩個：一个是摩押地(阿摩司2章2節)，一个是猶大地(約書亞15章25節)，猶大無啥可能是摩押人(伊敢有可能是外邦人?)。伊可能ùi猶大來，是使徒中

間唯一毋是ùi加利利來ê，若按呢，咱對猶大ê看法會有淡薄仔無款。可能，伊感覺家已是孤鳥；mā有可能，伊ê野心受tiòh打擊。M̄-koh，這兩種看法攏siuⁿ看輕猶大ti十二使徒中ê地位：伊是司庫。AV譯本ê馬可福音清楚講伊是：「十二門徒ê一个，加略人猶大……」(馬太福音14章10節)這句話ê希臘文ho heis tōn dōdeka字面ê意思是：十二个中間ê一个。寫註釋ê人無啥teh斟酌這句話ê翻譯，希臘文有可能teh暗示猶大是十二使徒中間上重要抑是chhōa頭ê hit个：佇耶穌最後晚餐ê時，猶大坐ti耶穌ê倒片，thang講是坐佇上尊貴ê位，所以，伊佇十二使徒中有真koân ê地位，不過，伊m̄是hām耶穌上親密ê三个門徒——彼得、雅各kah約翰——其中ê一个。猶大雖然m̄是加利利人，m̄-koh看bōe出來有人kā當做外人；mā看bōe出來，地位已經真重要ê伊，竟然嫉妒其他坐koân位ê人，伊因為án-ne心肝受折磨；koh kah看bōe出來，痛苦kā伊khīⁿ tiâu-tiâu，hō伊ê心

肝ùi愛轉變做恨，路尾反背叛耶穌。

另外可能ê原因是：猶大感覺「lóng去了了！」這有兩種講法：1) 無定tiòh猶大一直leh追求一種安全感，當伊感覺家已註定ài失敗ê時，只好出賣主來保護家己。2) 盧瑟福(Mark Rutherford) ê講法koh kah怪奇，伊講猶大有家己ê理想或者是伊根本m̄-bat接受過耶穌ê呼召；伊mā m̄-bat受tiòh信任抑是擔任司庫ê責任。做一个猶太人，伊ê頭腦可能比其他hia ê感情衝碰ê使徒koh kah精光，koh kah冷靜評估未來，所以伊可能看出in kah羅馬當局ê衝突已經無法避免，心內tō開始安排掠耶穌ê代誌。M̄-koh，伊原來ê意思m̄是beh害死耶穌，只是想beh暗暗仔避開這場衝突，抑是防止in行向毀滅ê命運。盧瑟福描寫猶大ê心情：「In chia ê人 bóng-tóng、藐視金錢價值koh無了解in主人ê性質，in逐早起kan-taⁿ會曉看天邊ê雲彩、渴望神蹟出現，in想講家己將來會做官掌權，摔倒可惡ê羅馬政權。猶大kah這陣熱狂ê人做伙，koh ài細膩替in看顧錢銀，有啥物代誌比這koh kah hō人苦惱？因為án-ne，猶大決定安排kā耶穌掠走ê計謀，伊beh kā耶穌ùi hia ê想beh利用耶穌來實現in家己ê目的ê國家主義者ê手頭拯救出來。」

Mā有人對猶大ê看法完全無全：若Iscariot kah Sikarios(刺客)有關係，猶大tō是一个極端、熱狂ê國家主義者，in咒誓無惜代價，beh kā羅馬趕出巴勒斯坦。猶大人m̄-bat停止這款想法，向望家己做上帝選民ê地位hām地上ê權柄kah統治相結連，Sicarii(猶大狂熱分子一个分支)是上蓋熱切teh實踐這款向望ê人。佇猶大看tiòh耶穌講話kah行動所帶出來ê氣力ê時，伊感覺耶穌是實現美夢上好ê人選，檢采伊tō是因為án-ne才來接近耶穌ê。不而過，伊所看tiòh ê卻是夢想破碎。殘忍ê事實證明，耶穌掌握ê是十字架，m̄是屬世ê權柄。❖(後期koh刊)

那teh褪色ê
【台灣俗語話】

◎李南衡

雙腳踏雙船，心頭亂紛紛！

Siang-kha tǎh siang-chûn, sim thâu loān hun-hun.

福伯講，30年前有一个立法委員愛tiòh伊ê助理，hō in某發現tiòh，in某誠冷靜，無嚷mā無吵，問講：「你到底kah愛伊抑是kah愛我？你按怎揀，我攏會接受。」無疑誤，立法委員講：「我足愛你mā足愛伊。」In某講：「無chit號代誌！你那會使雙腳踏雙船？你一定tiòh作一个決斷。」福伯笑講：「咱台灣俗語話講：『雙腳踏雙船，心頭亂紛紛。』(Siang-kha tǎh siang-chûn, sim thâu loān hun-hun.)」我問講hit ê立委路尾按怎處理？福伯笑講：「差不多每十年tiòh有一个立委按呢眩船，愛tiòh伊ê助理抑是新聞記者。咱那有精神記hiah濟！」

我問講，是按怎今年台灣流行現任議員làu-phâu去選立法委員？福伯講：「我才teh謳吃何博文kah李坤城两个新北市前市議員，in兩年前tiòh決定beh拼明年ê立委，舊年tioh無kah人選

市議員。市民tiòh愛支持chit款人。舊年(2022)11月26 ê九合一大選，蔣萬安當選台北市長，伊原本台北市第三選區立法委員ê缺tiòh補選。上蓋歹款ê是台北市議員王鴻薇。抵抵當選台北市議員、猶未宣誓就任tiòh出馬競選立委，今年1月初8立委補選，戰贏民進黨提名ê吳怡農，當選立法委員。Che mā算是一種真bái ê鼓勵。明年1月13 ê九合一大選，除了總統副總統大選以外，立法委員ê選舉算是上hông注目ê。真濟縣市議員就任猶無半年，tiòh宣布beh拼明年立委選舉，che叫作真歹款！」我問講：「In按呢雙腳踏雙船，心頭敢bē亂紛紛？」

福伯應講：「你teh心頭亂紛紛，人in歡喜kah笑hai-hai！」照公職人員選舉罷免法規定，候選人除了全國不分區kah僑居國外國民立法委員選舉以外，當選人一個人，得票數達各該選舉區當選

票數三分之一以上者，當選人若兩個人以上，得票數達各該選舉區當選票數二分之一以上者，應補貼伊競選費用，每票補貼新台幣30箍。像講王鴻薇連選兩遍，短短70工領兩遍選舉補助共259萬元。台北市議員徐巧芯chit遍市議員選舉thêh 2萬7205票，補助款81萬6150元，伊mā決定beh選立委，若當選立委至少有一兩百萬ê補助。全國各縣市現任縣市議員有想beh選立法委員ê至少有30位，萬不幸攏總當選，in歡喜當選立法委員koh會tàng領一兩百萬ê補助，完全bē記得選民對in ê信賴kah付託。全國tiòh koh開錢補選30个縣市議員，m̄ nā勞民傷財，mā kā選民當作戇仔。應該修法限制民選公職人員就任未滿任期一半以上，bē使làu-phâu去參選別種公職人員。修法完成進前咱選民會tàng做ê，tiòh是拒絕選hō làu-phâu去參選ê人，按呢才會tàng hō 雙腳踏雙船ê公職人員心頭亂紛紛。按呢有理無？❖

Sî-miā ê Kiàn-chèng

Ki-lòk ● Iâu Chì-liông

Kháu-sút ● Lâu Chu-gîm

Sè-hàn sió-khóa-á bat tái-chì, gōa-má kā góa kóng: “Lí tú chhut-sì, lín bú-ah tō ēng âng-sek ê chhài-nâ-á kā lí hē tī lâi-té, koāⁿ khi tek-phō-á kha beh tàn-hìⁿ-sak, góa khoàⁿ-tiòh chin m̄-kam, tō khioh tng--lâi Tâi-lâm kā lí io.” Tō-sī án-ne, sè-hàn ê sī góa tui pē-bú bô kám-chêng. In-ūi keh-tâi kàu-ióng, góa khoàⁿ tiòh pát-lâng lóng ū pē-bú ê thiàⁿ, góa ták-hāng bô, kò-sèng soah piàn khah khut-kiông, chin kiaⁿ lāng kā góa khi-hū, góa sòa ē kā lāng kā, kā lāng jiàu, iah-sī ēng chiòh-thâu-á kā lāng khian kah thâu-khak lāu hoeh. Gōa-má in-ūi góa ín-khí ê tái-chì chin siū-khì.

Thak iù-ti-hng ê sī, pē-bú chiah kā góa chhōa tng lâi Ko-hiông, góa tong-jiân bē ài kap in tōa chò-hóe. Hit tong-sī chhū lâi büt-chu chin khiàm-

khoeh, góa koh chhiāⁿ-chhiāⁿ phò-pēⁿ, in chiok ià-hoan góa ná hiah kāu pēⁿ-thiàⁿ? Ták-pái góa nā leh kan-khó, lāu-bú lóng chin siū-khì! Hái góa sin-khu nā kan-khó ê sī, tō cháu khi bih tī saⁿ-á-tū, kàu a-kó hā-pan tng--lâi chhōe góa chiah-png ê sī, chiah hoat-hiān góa í-keng sio kah 41 tō gōa, koáⁿ-kín kā góa sàng khi pēⁿ-īⁿ. In-ūi ka-têng ê keng-chè bô hó, góa ê sim-lâi it-tit siūⁿ beh hō pē-bú hoaⁿ-hí, tō chiok jīm-chin thak chheh, ū sī piáu-hiān kòe-thâu sòa tiòh chiah sún-á chhá bah-si, hō goán bú-ah kòng kah kiò m̄-káⁿ. Thak kok-tiong ê sī, ka-têng ê keng-chè koh-khah khùn-lân, ū tiòh beh hêng chè-bū, pē-bú poaⁿ khi Tâi-lâm chò seng-lí, chhun góa ka-kí tī Hōng-soaⁿ tōa, chit ê lāng kám-kak chiok bô an-choân-kám, beh khùn ê sī lóng ài giâ chit ki to-á

chiah khùn ê lóh bín.

In-ūi lāu-bú ài poah-kiáu, kā chhū lâi ê chíⁿ su-liáu-liáu, goán-tau tō ài hun-khui tōa tī saⁿ-ê só-chai. Ū chit kang lāu-pē chhia-hō, sī-miā chin gūi-kip, goán bú-ah sòa kóng sī góa hāi-ê, chit-khoán bê-sin kap tiông-lâm khin-lú ê koan-liām, tui góa siong-hāi chiok-tōa-ê. Góa kan-taⁿ siūⁿ beh koáⁿ-kín tōa-hàn, lī-khui chit ê ka-têng, ū chit toāⁿ sī-kan sī-siông kap tông-hak cháu khi gū-lòk tiūⁿ-só, nā chēng--lòh-lâi ê sī, ka-kí mā chiok siū-khì-ê, góa tang-sī ná-ê piàn án-ne? Tì-sú góa chin kín tō chìn-jip hun-in, 21 hòe góa í-keng seⁿ 2 ê gín-á, thau-ke tng leh chò peng; chhōa sè-hàn gín-á tī thoân-thóng ê ka-têng lâi chò-hóe seng-oáh, sī chin bô kán-tan ê khó-giām. Hit tong-sī góa siūⁿ beh khò bín-kan chong-kàu, tui-kiū sim-lêng ê pēng-chēng kap an-ùi, ták-khoán góa lóng chin iông-sim tui-chhōe: Bit-chong, Jit-pún chhòng-kè hák-hōe, It-koân-tō..., khiok it-tit bô hoat-tō ū chin-chiàⁿ ê pēng-an. Ū-sī ka-kí ē su-khó, góa ná ē chhut-sì lâi chit sè-kan? Góa kám ài koh kè-siok chiah kan-khó oáh--lòh-khì? ❖ (Āu kí koh khan)

Ti 猶大 ê 性命 中，有兩個決定性時刻值得深思。一個是當眾人 beh 強迫耶穌做王（約翰福音 6 章 15 節）ê 事了後，耶穌 tō 看出猶大 beh 出賣伊 ê 企圖（6 章 70、71 節）。後來，猶大 ê 心受 tiòh 魔鬼迷惑，充滿邪惡，致使這個「朋友」chōaⁿ 變做「對敵」，hit-tiap 開始，猶大知影家己 ê 夢已經破，伊 ê 心充滿怨恨，怨恨耶穌破壞伊 ê 夢。

第二個重大時刻是猶大 hō 魔鬼迷惑 ê 時：「撒但入去 tī hit ê 號做加略 ê 猶大。」（馬太福音 26 章 14 ~ 16 節；馬可福音 14 章 10、11 節；路加福音 22 章 3 ~ 6 節）Che 是啥時陣件發生 ê？Tō 是 tī 耶穌光榮進入耶路撒冷（約翰福音 12 章 12 ~ 16 節）了後無倂久。這擺凱旋 è 遊行，耶穌 ká-ná 一個起義抗暴 è 英雄，koh 親像一個王，光榮進入耶路撒冷城。Siáng 知，sòa--loeh 竟然是行向十字架 ê 路。猶大知伊 ê 夢 teh beh 破滅，就開始行動，決意 beh 報復這個 beh hō 敵人殺害、致到伊 ê 夢想破碎 è 罪魁。猶大 tō 出賣耶穌，kā 愛轉做恨，是因為耶穌拒絕成做伊所期待 ê hit 款人。

猶大 ê 動機 siông 無應該受疏忽、也 siông 明顯 è 一點是：伊對金錢 è 痾貪。若真正 án-ne，猶大 kā 耶穌賣 30 銀（大約 5 英鎊），是賣一個奴隸 è 價數（出埃及記 21 章 32 節），這 thang 講是歷史中間 siông 識 è 交易。Kiám-chhái 猶大 hit 時 tō 按算好 beh kā 耶穌賣倂濟，時間到 tō 照伊所估 è 價數出賣耶穌（約翰福音 11 章 57 節）。

到 taⁿ 咱所看-tiòh è 動機 kán-ná lóng bô chiáu-chng, kiám-chhái 真正 è 動機是：猶大根本就是極端 koh 熱狂、充滿夢想 è 國家主義者，伊本來對耶穌充滿信心，相信耶穌會當 hō 伊 ê 夢成真，m̄-koh 後來伊感覺真奇怪，是 án-chóaⁿ 耶穌 lóng

主的門徒

加略人猶大

——變成叛徒 ê 人

作者 ● William Barclay (IX)
台譯 ● 陳惠雅

無 beh 採取行動，致到伊決定用家己 ê 方式來逼耶穌採取行動，昆西 (De Quincey) tō 是這種主張。假使講猶大是想 beh 用十字架來逼耶穌展現能力，若 án-ne，伊 tī 客西馬尼園 è 演出實在有夠精彩。當猶大 chim 耶穌 è 時，伊 è 面容顯出渴望 è 表情，目調射出期待 è 火焰，「老師……」（26 章 49 節），伊 kán-ná leh 講：「請展現你 è 大氣力，你一定會當贏 è！」

猶大心內若是有這種動機 kah 想法，是 án-chóaⁿ 伊 tī 園內出賣耶穌了後，tō 走 kah 無看人影？是 án-chóaⁿ 伊無去法庭做證控告耶穌？有啥物傷害比 siông 親近 è 學生出面控告老師 koh-khah 大？是 án-chóaⁿ 伊 beh 自殺？可能是猶大親目看伊用心計較 è 一切 lóng 火燒罟寮——全無網（望），伊已經害死伊所疼 è 老師，陷入可悲 è 錯誤。猶大可憐 è 所在，是伊拒絕接受耶穌本來 è 款式，硬 beh ài 耶穌變做伊所期待 è 模樣。

基督教 è 歷史中，不時有人想 beh 知猶大 leh 想啥，咱 m̄ 敢 mā bōe-sái 講，耶穌揀選猶大是 ài 伊來做叛徒，mā bōe-tàng 講耶穌早 tō 知猶大會背

叛才揀召伊，因為這種想法是謗瀆上帝：耶穌 kā 人 khng tī 無 thang 閃避 è 死罪內底。塔斯科 (J. Tasker) tī 《基督教福音辭典》(The Dictionary of Christ and the Gospel) 中，有引用兩個關係猶大 è 見解：「利瓦坦 (Levaten) 講：『猶大 è 行為 kán-ná 撒但，親像撒但藏 tī 這個門徒內底。』普里善世 (Pressensé) 講：『無比一個背叛 è 使徒 koh khah 親像撒但。』」無論講猶大可能是偉大 è 抑是本來就墜落，lóng 只是 bóng 參考 niā-niā。

使徒行傳 1 章 25 節有描寫猶大故事 è 結局：馬提亞受選，代替猶大擔當使徒 è，因為猶大放棄 chit è 職分，beh 去伊「家己 è 所在」。He 是指 tó 位，m̄ 是咱 è tàng 知-ê。Tī 所有關係猶大 è 論點，奧利根 (Origen) è 見解 siông 有意思，伊認為，猶大知影家己做出啥代誌，伊 hiông-hiông 狂狂走去自殺，是為 tiòh 死後 è-tàng tī 陰府 kah 耶穌相逢。伊赤 theh-theh è 靈魂 beh 去主 hia 求救免。旅瑟霍 (Mark Rutherford) bat 寫文章論猶大，結論是講 m̄-bat 有任何見證人受召來 khiā tī 猶大 è 立場為伊作見證，猶大 mā 無講過家己 è 代誌：「猶大 tī 加略 è 朋友敢有講過伊啥？耶穌敢 bat 講過啥？設使伊 tng-tiòh 猶大，手裡拄好有馬勒索，伊敢會 kā 猶大阻擋？啊！我看見上帝 è 手 tà tī hit 个仆 tī 塗踐懺悔 è 人 è 肩胛頭，kā 伊扶起來，原諒伊出 tī 無知 è 行為，hông chim è 記號 chiàⁿ-chiàⁿ 是 hit è 神聖-ê è 喙脣 tng-ê。」

當咱智覺 tiòh 家己無情 leh kā 加略人猶大指責、罵伊出賣主 è 時，請會記得耶穌講過 è 話：「Lín 中間無罪 è 人 thang 先用石頭 kā 伊 tím。」（約翰福音 8 章 7 節）❖ (全文結束)

Sîn-miā ê (III) Kiàn-chèng

Kháu-sút ● Lâu Chu-gîm

Ki-lòk ● Lâu Chì-liông

Ū chit-jit, bô-ì-tiong góa tī Sai-m̄ng kàu-hōe m̄ng-kháu khioh tiòh chit tiuⁿ chhiok kah jiâu-jiâu-jiâu, jī-tông chài-gē-iaⁿ ê pò-miā-pió, hit-chūn góa bô kang-chok, bô siu-jip koh chhōa 3 ê gín-á; sui-jiân góa sī gín-lâu ê sin-pū, khoàⁿ-lâi sī ták-hāng ũ, kī-sit sī ták-hāng bô. In-ūi chit tiuⁿ pò-miā-pió, góa tō chhōa gín-á lâi kàu-hōe, kám-kak án-ne góa tō ũ ka-kī chū-iū khin-sang ê sī-kan. Tú khai-sí sī khi chhut-cho^r ang-á-chheh ê tiàm khoàⁿ ang-á-chheh, séng chíⁿ koh ē-tàng siau-mô sī-kan. Keng-kòe 2,3 kó-goeh, góa tō kám-kak bô-liâu, chiū koat-tēng sàng gín-á khi siōng-khò ê sī, sūn-sòa liáu-kái in sī leh siōng siáⁿ. Chú-jit-òh ê lâu-su leh kóng Sèng-keng kòe-sū, góa ná-chún leh thiaⁿ sîn-ōe. Chit pái, tōa-ko^r chhōa góa khi “Tiong-chèng Ki-kék-koán” thiaⁿ pò-tō tãi-hōe, kàu hiân-tiūⁿ góa iáu m̄-chai he sī siáⁿ oah-tāng, kan-taⁿ ē kī-tit chú-káng ê lāng kóng: “Choân sè-kài siau-lō siāng-toā ê chheh sī Sèng-keng.” Chin kī-biâu, chham-ka pò-tō-hōe āu bô gōa kú, góa liók-siok siu tiòh 3 pún Sèng-keng. Hit-chūn góa sim-lâi leh siūⁿ, kám sī góa ũ 3 ê gín-á, góa chiah siu tiòh 3 pún?

Siūⁿ tiòh chit pún Sèng-keng sī sè-kài siau-liōng siāng tōa--ê, tō bóng hian khoàⁿ-māi--leh, thak loeh soah m̄-chai leh kóng siáⁿ? In-ūi góa it-tit kám-kak lāng sī kâu-san-á chin-hòa--ê, ná-ē piàn-chò Siōng-tè chhòng-chō--ê? Sim-lâi sit-chai ũ kàu chē gī-būn, m̄ koh góa it-tit kè-siok thak; ũ chit-pái kàu-hōe chit ê lú tiúⁿ-lô óa--lâi ká góa m̄ng: “Lí leh thak Sèng-keng--oh?” Góa in: “Sī...lah! M̄-koh chin kī-koài, ták jī góa lóng bat, m̄-koh m̄-chai sī leh kóng siáⁿ.” Tùi hit-pái khai-sí, Ngá-hūi tiúⁿ-lô ták lé-pài lóng pōe góa thak Sèng-keng, chhōa góa kī-tó. In-ūi chit-kiāⁿ-sū, góa keng-lék tiòh Siōng-tè ũ thiaⁿ góa khún-kiū ê siaⁿ! I chai-iaⁿ góa ê khó-chhó, ēng I ê òe lâi an-ùì góa, hō góa chai I sī chin koh oah ê Siōng-tè.

Tī kàu-hōe góa kám-siū tiòh hiaⁿ-tī chí-mōe móa-móa ê thiàⁿ, che sī góa kòe-khì m̄-bat ũ--ê, góa chin hòⁿ-kí, góa kap in bô chhin-chiáⁿ koan-hē mā m̄-sī sèk-sāi ê hó pēng-iú, kàu-hōe lâi ê hōe-iú ná-ē hiah koan-sim góa, hiah thiàⁿ góa? Hut-jiân góa bēng-pék che tō-sī “Siōng-tè ê thiàⁿ.” Tng góa bō-tō beh 10 nî, sī-siōng thak Sèng-keng lâi jīn-bat chit ê chin Sîn, tō siūⁿ beh niá-siū sé-lé; góa ê sian-seⁿ, ta-ke, ta-koaⁿ lóng hoán-tùi góa jip kàu-hōe.

2009 nî sî-goeh góa hoat-hiân tiòh leng-gâm, góa koh chit-pái ká ang-sài kóng, góa chiok hi-bāng ē-tàng niá sé-lé kui-ñg Iá-sō^r thang tit-tiòh Chú ê i-tī, i chin-kín tah-èng góa lâi kàu-hōe sé-lé, m̄-kú ta-ke soah bô liōng-kái koh chin siū-khì, chit kiāⁿ sū góa chhiáⁿ kàu-hōe hiaⁿ-ché thè góa kī-tó. Kám-siá Chú! Siōng-tè kám-tōng góa ê ta-koaⁿ, i kóng: “Lán m̄-thang chó-tòng pát-lāng ê sin-gióng chū-iū.” Ha-lé-lú-iah! Góa beh tōa-tōa kám-siá Siōng-tè kī-biâu ê chok-ūi! 2009 nî 5 goeh chhe 3, tī Ko-hiōng Tāi-choan Kì-liām Chú-jit hit-kang, Chiá Hūi-koan bók-su ká góa sé-lé. Chek-sī chin-jip leng-gâm khui-to, hòe-liâu, hòng-siá-sòaⁿ ê ti-liâu. Chit-tōaⁿ sī-kan ũ hiaⁿ-tī chí-mōe ê koan-sim, tãi-tó kap chiàu-kò, ũ Sèng-keng, ũ Siōng-tè ê òe-gí pang-chān góa koh khah ũ sìn-sim kap gám

tùi-khòng, góa koat-sim beh khah iáⁿ pēⁿ-thiàⁿ.

Kin-á-jit, Siōng-tè hō góa ē-tàng kóng chhut góa pún-sin tī-liâu ê keng-kòe lâi an-ùì, kó-lē tú tiòh káng-khoán pēⁿ-chèng ê chí-mōe. Tng góa ê lâu-bú nî-lâu ê sī tãi--tiòh táⁿ-kng-gâm, in-ūi Siōng-tè ê thiàⁿ, góa ē-tit-thang thé-hōe loán-jiók ê lâu-bú, tī i ê bīn-chèng kiàn-chèng Iá-sō^r kiáⁿ sîn-jiah ê tōa koan-lêng. Lō-bóe góa ê lâu-bú chin hoaⁿ-hí góa thè i kī-tó. Kám-siá Siōng-tè, tī lâu-bú chòe-āu ê 3 nî, hō góa khoàⁿ tiòh lâu-bú ê sī, bē koh chhin-chhiūⁿ niáu-chhiáⁿ tú tiòh niau-á; koh ē hó-táⁿ ká lâu-bú thoân-káng Iá-sō^r ê thiàⁿ, hō góa ē-tàng kiàn-khong, ũ hēng-hok ê hun-in, koh tī lâu-bú ê bīn-chèng tōa-siaⁿ tùi a-bú kóng: “Má-mah góa ài lí.” In-ūi Siōng-tè ê thiàⁿ, hō lán kòe-khì m̄-bat ân-ân lám chò-hóe ê bú-á-kiáⁿ, kám-chèng ũ chin tīⁿ-bit ê kau-liū, hō-siōng goân-liōng, siá-bián tùi-hong koh chàì hō-hó!

Tī jīn-bat Iá-sō^r liáu-āu, góa koh-khah chheng-chhó Thiⁿ Pē ê thiàⁿ; góa sī Siōng-tè-kok ê kong-chú! Góa bô koh sī hit ê leh khòng-gī ka-kī ná-ē seⁿ kah é-é--ah koh chū-pi ê cha-bó-gín-á; bat--góa ê pēng-iú lóng khoáⁿ tiòh góa ê sēng-tióng kap kái-piàn! Kám-siá Chú, in-ūi bat Lí sī sìn-sit koh chin ê Siōng-tè, Lí sī góa ê óa-khò, sī góa it-seng siāng-súì, siāng-tōa ê chiok-hok! ❖ (choân-bûnôan)

來轉

Hō台灣ê南丁格爾——陳翠玉

◎歹銅舊錫

失眠ê我無細膩hiau開沓沓仔hōng袂記ê
歷史空喙

你是土地無譜曲ê戀歌
佇你轉去ê彼一工才有完成
思念迴過hōng切斷ê肚臍帶。請斟酌聽
失去麻霧光ê血跡地閣有淡薄仔笑聲
故鄉ê kha-mó-meh佇海面頂拋箍ê形影
攏封鎖佇昌颺ê烏名單內
走有過。故事才今欲開始
每一工軟哺ê日頭落山提醒心肝頭內ê毋甘
摸長長ê影跡敢通一步hoah到厝內ê戶碇?
微微仔風吹來飽凍ê奶水芳
趕走每一暗來相揣ê愛睏神
緊拏塗跤散掖掖堅凍ê記持
若小寡掩蹬就化做水氣
幹頭深探無盡尾ê等待
才發現規粒頭予時間浸甲白雪雪

你人生無的確是一種文學性ê誤讀
拆破禁忌ê封條走閃無理路ê罪罪
吟唱(南國哀歌)解構內底三不等權力ê慘感
天父會佇—綴你一路毋捌放揸揸
十二道劍光當頭白日血祭毋捌振動過你ê立誓
備佇胸前ê尊嚴毋捌失輕重
哲佇尻脊ê烏影不三時辱手蹺蹺

猶原鎖袂牢胸坎內驕傲ê喝聲
He是你上有喙力ê控訴

無的確彼時流行苦齣ê手路戲
青春ê笑容是一蕊少開ê含笑
赤身露體據在現實搔圓teh扁
橫霸奸惡ê面腔佇你睏眠內拋拋走
生銼ê鐵窗親像撒旦親hò-hò咧招—來—緊來
上帝ê手骨貼你ê肩胛有靈siaⁿ
點注拋荒ê夢需要慢慢仔火溫才會發酵
三冬落袂煞ê黃酸雨淹坎自由ê向望
袂閣倒踏ê創世予你見證一湧閣一湧ê苦難
是向望過頭深ê鄉愁袂堪得歲月催討
愛行過佻濟改節季ê替換思念才透流
轉來土地ê攬抱彼日
故事落尾無完結
據在坎埃掩坎無聲無說
恬恬等待後一陣好玄ê風來講..... ❖

註：陳翠玉(1917年2月9日~1988年8月20日)是台灣現代護理教育ê創立者、護理師kap民權政治運動者，伊參與創辦台大醫院護理部、台大護校，改良戰後時期台灣護理教育，伊推動人權概念的組織Women's Movement for Democracy in Taiwan，發表支持台灣成做中立國ê言論。經歷日本統治、二二八、白色恐怖、hō中國國民黨政府列入黑名單，伊拚命轉到台灣無久就離開世間。伊bat講：「我出世是日本人，現時是美國人，但是我永遠是台灣人。」

O-hûn tang-sî piàn chheng-thiⁿ?

◎ Sò Sèng-éng

Ē-kì-tit tī ko-tiong ê sî-chūn, bûl-lí lâu-su bat m̄ng kòe chit-ê bûn-tê: “Sî án-chóaⁿ Lâm-kék ē hoat-seng chhàu-ióng-chân phòà-khang (Ozone depletion, 臭氧層破洞)?” Bô án-sng tap-àn sî, “Lâm bô o-mih-tō-hút”. Sui-bóng kan-na sî chit-kú chhiò-khoe, m̄-koh hiân-sit ē chheng-hêng soah hō lāng chhiò bē chhut-lâi. Lán lóng chai-iaⁿ chhoe léng-khì pài-chhut-khì ē jiát-khì sî kî-tiong chit-ê hong-chhiú, ē hō phòà-khang jú-lâi jú-tōa.

Lâm-kék ē gûi-ki mā-sî án-ne, chok-ka Tō Sèng-liông chit-phiⁿ “Ross Sea ē òe” lâi-té ū kóng-tiòh, lâm-kék-chiu ē peng-chàn chiām-chiām-á iūⁿ--khì. Chit ē goân-pún chū-kó bô lāng kau-chhap ē

só-chāi, bô lāng iàu-ì mā bô it-tēng bô hó-chhù, hái-pà kah khiā-gô ē-tàng bô-hoân-bô-ló tōa tiàm chia. Bô-ta-ôa tãi-chi chóng ū piàn-sò, tē-kiū un-tō ē thê-seng hō hái-bîn tiòng-koân, khó-sioh hái-pà hām khiā-gô bô-hoat-tō chò-hóe lâi hiàng-siū in ē hoaⁿ-hí, ka-chài chit-má choân-kiū khai-sí chù-tiòng khoân-pó, lâi pī-bián bī-lâi ē gûi-ki hoat-seng. Chok-chiá mā ūi in khún-kiū, m̄-thang iáu-bē chham in kīⁿ-bîn tō ài kóng chài-hōe ah.

Sit-thé ē mih chin bēng-hián, lán thang lâi tin-sioh, nā khòaⁿ bô, bong bē tiòh--ê, kám ū lāng chù-ì? Ah-sî chai-iaⁿ mā sùi-chāi I hông thún-tàh? Lán Tâi-gí sî m̄ sî kah Lâm-kék ē peng-chàn kâng-khoân, tauh-tauh-á iūⁿ--khì, koh thêh-seng

Hôa-gí chit phiàn hái ē tē-ūi? “Lāng bô chiàu thiⁿ-lí, thiⁿ bô chiàu kah-chí.” Lán nā tit-sit tãi-chū-jiân, in ē iōng koh khah kiōng-liát ē lèk-liōng hoân-tōaⁿ, nā-chún lán lāng tit-sit ē sî Tâi-gí, lán kám ū hoat-tō ū chiok-kàu ē lèk-liōng ñg Hôa-gí soan-chiàn?

Chok-chiá ūi Lâm-kék ē thó-tē saⁿ khún-kiū, lán mā ài ūi Tâi-gí lâi khún-kiū:

“Siōng bô hō góa ūi Tâi-gí lâu kú chiat kàu-iók ē khò-tēng, kám ē-sái?”

“Siōng bô hō góa ūi Tâi-gí pó-liú cheng-khak ē miá-chheng, kám ē-sái?”

“Siōng bô hō góa sî-kan ūi í-âu ē kiáⁿ-sun ē-hiáu thak-siá Tâi-gí, kám ē-sái?”

Ross sea ē òe sio-kâng chiáⁿ-chò sî Tâi-gí ē òe.

Tâi-oân sî-bîn lóng-sî hái, Tâi-gí hiân-chhú-sî kám m̄ sî? Sî Hôa-gí ē hái. Bē ui-hiáp jîn-lūi sèⁿ-miá ē mih-kiáⁿ, lán kám ē chhan-chhiūⁿ Ozone depletion ē tãi-chi hām Lâm-kék ē peng-chàn hiah-nī kín-sin kah pó-sioh? ❖

◎ Tēⁿ Ngá-í

為 tiòh 這塊土地台灣阮誠心祈禱

Vi yá-phién thú-thi Thòi-vân ngài-tên sùn-sîm khi-tó

[客語南四縣腔]

Kin-pai chan-mî ke khi-tó

Song-thi, chhóng-chho yî-chhiu ke Chú:

Kám-chhia ñg chhóng-chho Thòi-vân án chiàng ke thú-thi, sàng-cho ngài-tên ke chú-koet, su pûn ngài-tên thê Thòi-vân chhut-se, sùn-chóng, cho-se, ôn-sit, yit-thoi ko yit-thoi, sàng-cho Thòi-vân ke pak-siang. Thòi-vân lu he ngài-tên ke kín-ngièn. Yû kîn, he hò-tén thai ke fuk-hi. Yû kîn, he hò-tén mí-hó ke ên-tièn. Ngài-tên m̄ he “süt kín ke làn-fâ”. Ku-só-yî ngài-tên oi vi-chhók sàng-cho Thòi-vân ke ngin-mìn lòi kám-chhia ñg, chan-mî ñg.

Chung-he, ngài-tên ke tui-thit yit-chhüt kung-kit Thòi-vân. Ngài-tên ke thit-ngin yit-chhüt yung kúi-cha, yung ká sin-sit, lòi mì-fét ngài-tên, khi-phien ngài-tên. Song-thi â, khiù ñg su pûn ngài-tên la-pái ke chü-fi lòi fûn-phét sù-fi. Khiù ñg su pûn ngài-tên mân-mân ke hi-lit thung kiet-sim, lòi pó-fu chhit-kâ ke koet-kâ. Thòi-vân chhiu he ñg su pûn Thòi-vân ngin-mìn ke, liù mét thung nen ke Kâ-nàm-thi. Khiù Chú chhîn-sú lòi yin-tai ngài-tên, chhîn-chhiong ñg sùt yin-thô Yî-set-liét ke chung pak-siang lì-khôi Ai-khip, tui khóng-yâ kúi to Kâ-nàm-thi.

Ngài-tên chhüm-sin, Song-thi he tâng-kín chhai Thòi-vân pún-thú ke Song-thi. Song-thi voi thung Thòi-vân ngin-mìn thung-kung. Song-thi voi thung ngài-tên khiung-ha su-khú, khiung-ha tet-tó sùn-li. Ngien Song-thi ke kung-ngi, yin-oi thê Thòi-vân sùn-chhiu. Ngien thiên-koet ke phin-ôn kong-lim thê ngài-tên chui siak ke yá-phién thú-thi, chhai thi-song chhîn-chhiong chhai thiên-thòng. Ngien Thòi-vân sàng-cho Song-thi ke yung-yeu.

Ngài-tên án-nê sùn-sîm, khiâm-pî khi-tó, he kho tâng chhai sùp-sù-ka-hong Yâ-sù ke miàng. Á-mén. ❖

[台語羅漢]

敬拜 o-ló ê 祈禱

上帝，創造宇宙 ê 主：

感謝 Lí 創造台灣成做阮 ê 祖國，hō 阮 thang tī chiah-nih súi ē 土地出世、大漢、做 sit，然後安 hioh。一代 koh 一代，Lí 賜福 hō 阮 thang 成做台灣 ê 百姓。台灣就是阮 ê 根源。有根，是何等大 ê 福氣！有根，是何等美好 ê 恩典！阮 m̄ 是「失根 ê 蘭花」。所以阮 beh 為 tiòh 成做台灣人來感謝 Lí、o-ló Lí。

總--是，阮 ê 對敵一直攻擊台灣。阮 ê 敵人一直用詭詐，用假訊息來 kâ 阮迷惑，kâ 阮欺騙。上帝 ah，求 Lí 賞賜 hō 阮 kàu-giáh ê 智慧，thang 分別是非。求 Lí 賜 hō 阮滿滿 ê 氣力 kap 決心，thang 保護家己 ê 國家。台灣就是 Lí 賞賜 hō 台灣人民 ê 流蜜、流奶 ê 迦南地。求主親手來 kâ 阮引| chhōa，親像 Lí bat 引| chhōa 以色列 ê 眾百姓離開埃及，tùi 曠野倒轉去到迦南地。

阮深信，上帝是釘根 tī 台灣本土 ê 上帝。上帝會 kap 台灣人民 tâng-kang。上帝會 kap 阮 saⁿ-kap 受苦，mā 會 kap 阮 saⁿ-kap 得 tiòh 勝利。願上帝 ê 公義、仁愛 tōa 台灣 tit-chiáⁿ。願天國 ê 平安臨到阮深疼 ê 這塊土地，tī tē-chiūⁿ 親像 tī 天堂。願台灣成做上帝 ê 榮耀。

阮 án-ne 誠心、謙卑來祈禱，攏是靠釘 tī 十字架頂耶穌 ê 名。阿們。❖

伴 Phōaⁿ

妳
微微仔笑 坐佇遐
我
慢慢仔徙 倚邊仔
妳
目神看遠 咧想啥
我
想欲問妳 敢 bat 我

阿母仔 阿母仔
我是妳 chhiāⁿ 大漢 ê 囝
妳講阮是妳 ê 命
破病無法替妳擔
阮的心嘛裂對半

阿母仔 阿母仔
我是妳上 thiāⁿ-thàng ê 囝
這世人攏為著我
足想欲 hō 妳 知影
我是恁囝莫著驚

妳 已經毋 bat 我
Koh 問我 先生欲創啥

阿母 請妳 恬恬聽
我佇外口會認真拍拚
妳安心住咧毋免驚惶
欲看風景抑是食物件
Hō 我靜靜陪妳踎佇遮 ❖

去病院做志工 ê 感想

◎ 歐玲吟